

Rozmowa z Martą Lach, dyrektor Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

poprowadziła Magdalena Cyrklaff-Gorczyca

Pani Dyrektor, Ustawa 2.0 przyczyniła się do tego, że uczelnie i wydawnictwa naukowe zaczęły wprowadzać szereg zmian, aby sprostać jej wymaganiom. Jak Pani Dyrektor postrzega te działania?

Reforma jest kompleksową zmianą podejścia do badań naukowych, nauczania studentów i zarządzania uczelniami. Ma na celu stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju polskiej nauki i kształcenia kadr w przyszłości. Skala zmian, jakie wprowadza nowa ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jest bardzo duża, dlatego trudno jest w tej chwili ocenić jej skutki i wpływ na stabilność wydawnictw naukowych.

W jaki sposób radzi sobie z tymi zmianami Wydawnictwo SBP? Do jakich zmian doszło w jego strukturze, celach wydawniczych i ofercie?

Dostosowanie Wydawnictwa do projektowanych zmian podjęliśmy jeszcze przed wejściem w życie Ustawy 2.0. Po przeanalizowaniu wymogów dla wydawców okazało się, że spełniamy prawie wszystkie kryteria i procedury. Zostało tylko uporządkowanie danych. Zweryfikowaliśmy zasady procedury recenzji naukowych dla monografii naukowych lub monografii pod redakcją naukową, wprowadziliśmy uzupełnienia do Kodeksu Etyki Wydawniczej, zgodnego z wytycznymi Komitetu do spraw Etyki Publikacyjnej COPE (ang. Committee on Publication Ethics), a także zaktualizowaliśmy i uzupełniliśmy informacje o Wydawnictwie na stronie SBP. Wydawnictwo SBP jest największą oficyną środowiska bibliotekarskiego w Polsce, której tradycje wydawnicze mają ponad sto lat. Wydawnictwo ściśle współpracuje z ośrodkami akademickimi, z Instytutami i Katedrami Informatyki i Bibliotekoznawstwa w całej Polsce. Wydaje sztandarową serię „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”, w której ukazało się ponad 195 tytułów recenzowanych prac naukowych: w tym prace doktorskie, habilitacyjne, materiały z konferencji naukowych. Seria jest ceniona w środowisku naukowym oraz bibliotekarskim. W 2013 r. została utworzona seria literacka „Literatura dla Dzieci i Młodzieży. Studia”, we współpracy z Pracownią Badań nad Literaturą dla Dzieci i Młodzieży działającą na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Seria upowszechnia wiedzę z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży, a zwłaszcza jej recepcji wśród młodych odbiorców, poprzez prezentację wyników najnowszych badań zarówno doświadczonych pracowników szkół wyższych, jak i młodych badaczy z Uniwersytetu

Warszawskiego oraz z innych ośrodków akademickich w Polsce. Prezentowane w serii publikacje odpowiadają na potrzeby środowisk: akademickiego, bibliotekarskiego, nauczycielskiego oraz wszystkich osób zainteresowanych tą tematyką. W tym roku została powołana nowa seria: „Seria Historyczna”. Będą w niej publikowane prace z zakresu bibliologii, bibliotekoznawstwa, komunikacji społecznej i mediów oraz dziedzin pokrewnych, prezentujące zagadnienia w perspektywie historycznej. „Seria Historyczna” obejmie zarówno prace naukowe, jak i eseje popularno-naukowe, będące dorobkiem badaczy z ośrodków akademickich, pracowników bibliotek, a także reprezentantów innych środowisk. Wszystkie serie mają komitety redakcyjne składające się z pracowników naukowych, specjalistów z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz dziedzin pokrewnych, a także bibliotekarzy-praktyków z całej Polski.

Od jakiego czasu funkcjonuje nowa nazwa wydawnictwa – Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP. Czy zmiana ta została podyktowana zmianami w Ustawie 2.0, czy innymi kwestiami?

Rada Naukowo-Programowa Wydawnictwa SBP zasugerowała zmianę nazwy wydawnictwa na corocznym spotkaniu na początku 2018 r. Biorąc pod uwagę Ustawę 2.0 i podkreślając naukowy charakter naszego wydawnictwa, została podjęta decyzja o zmianie nazwy na: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne, która szybko przyjęła się w środowisku.

Co to oznacza dla potencjalnych klientów wydawnictwa?

Po wprowadzeniu naszego wydawnictwa na listę wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe zysaliśmy duże uznanie w środowisku, którego efektem jest zwiększone zainteresowanie naszą oficyną i pozyskanie nowych klientów. Nasza atrakcyjność wynika również z tego, że mamy ogólnopolską dystrybucję i promocję oraz wysoką jakość wydawanych publikacji w możliwie jak najkrótszym terminie, co jest konkurencyjne na rynku wydawców, a atrakcyjne dla potencjalnych autorów i redaktorów. W Wydawnictwie SBP publikowane są monografie naukowe, recenzowane prace zbiorowe, słowniki, prace o charakterze podręcznikowym i popularnonaukowym, poradniki, materiały instrukcyjno-metodyczne oraz czasopisma naukowe i fachowe z zakresu bibliologii, szeroko pojętego bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, edytorstwa, księgarstwa, literatury dziecięcej i młodzieżowej – służące badaniom naukowym, kształceniu i doskonaleniu zawodowemu bibliotekarzy, popularyzacji zagadnień związanych z bibliotekoznawstwem, informacją naukową i komunikacją społeczną.

**Zgodnie z nowym podziałem dyscyplin bibliologia i informatologia zostały przy-
porządkowane naukom o komunikacji społecznej i mediach. Czy to spowoduje jakieś
zmiany w polityce wydawniczej, zakresie działań i ofercie Wydawnictwa SBP?**

Obecnie jest to sprawa, którą muszą rozstrzygnąć ośrodki akademickie. Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne zawsze jest gotowe do współpracy. Mam nadzieję, że zmiana ta otwiera wydawnictwu drogę dla nowych potencjalnych autorów, co pozwoli rozszerzyć ofertę wydawniczą z zakresu socjologii i nauk pokrewnych oraz wzmocni współpracę z uczelniami na wielu płaszczyznach. Jest to sprawa przyszłości i mam nadzieję, że przyniesie zmiany w polityce wydawniczej w następnych latach.

Czy planują Państwo jakieś zmiany w zakresie wydawania czasopism? Jak wygląda teraz Państwa oferta w tym zakresie?

Jesteśmy wydawcą czasopism naukowych i branżowych. Dbamy o wysoką jakość merytoryczną wydawanych periodyków oraz o promocję i dystrybucję. Wydajemy „Przegląd Biblioteczny”, który jest najstarszym polskim czasopismem bibliotekarskim o charakterze naukowym, wydawanym od 1927 r. (obejmuje wszystkie podstawowe nurty polskiego bibliotekoznawstwa, księgoznawstwa, bibliografii i informacji naukowej) oraz „Zagadnienia Informacji Naukowej. Studia Informacyjne”, których głównym celem jest zapewnienie forum dla rozpowszechniania artykułów naukowych i wyników badań z zakresu nauki o informacji (informatologii) oraz innych dyscyplin, w których podejmowane są analizy społecznych i technologicznych aspektów działalności informacyjnej. W obu czasopismach w Radzie Redakcyjnej znajdują się przedstawiciele zagranicznych ośrodków akademickich oraz publikowane są teksty w dwóch językach – polskim i angielskim. W naszym Archiwum Cyfrowym do 2017 r. oba tytuły dostępne są w trybie open access. Czasopisma są indeksowane w bazach: Central European Journal in Social Sciences and Humanities (CEJSH), Google Scholar, Index Copernicus, EBSCO (Library and Information Science and Technology Abstracts), Pol-index, Polska Bibliografia Bibliologiczna (PBB), Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Worldcat. Czasopisma wpisane są do indeksu ERIH+ – European Reference Index for the Humanities and Social Sciences. Świadectwem wysokiego poziomu naszych czasopism naukowych jest decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o umieszczeniu na liście czasopism punktowanych i przyznanie 20 pkt. w grupie polskich czasopism naukowych. Ustawa 2.0 spowodowała zmianę zarządzania redakcją obu czasopism. Trwają prace wdrożeniowe oraz instalacja Platformy Open Journal Systems.

Ponadto wydajemy również branżowe miesięczniki: „Poradnik Bibliotekarza” – jest to czasopismo instruktażowo-metodyczne o charakterze popularnym, adresowane do bibliotekarzy bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych. Swoje treści koncentruje wokół zagadnień upowszechniania czytelnictwa, promocji biblioteki, jej działań edukacyjnych i kulturalnych. Natomiast w „Bibliotekarzu” publikowane są treści o współczesnych problemach polskiego i światowego bibliotekarstwa w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym. Pismo polecane jest szczególnie dla bibliotekarzy zainteresowanych problematyką organizacji i funkcjonowania warsztatu biblioteczno-informacyjnego.

Jak wygląda obecnie oferta Wydawnictwa SBP w zakresie zarządzania i marketingu bibliotek?

Od wielu lat zarządzanie i marketing bibliotek był i jest ważnym oraz interesującym tematem. Ciekawostką będzie informacja, że pierwszą publikacją na ten temat, wydaną przez Wydawnictwo SBP w latach dziewięćdziesiątych XX w., była książka autorstwa profesora Jacka Wojciechowskiego „Marketing w bibliotece”, która rozeszła się w nakładzie 2 500 egz. Dzisiaj takie nakłady to marzenie. Z zakresu marketingu, zarządzania i promocji bibliotek wydaliśmy wiele publikacji autorstwa wybitnych przedstawicieli naszego środowiska. W ostatnich latach wydawnictwo wydało kilka pozycji z tego zakresu, które powstały pod kierunkiem Mai Wojciechowskiej, m.in.: „Zarządzanie jakością w bibliotece”, „Leksykon zarządzania i marketingu w bibliotekoznawstwie”, „Zarządzanie zasobami

niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy”. Z ostatnio wydanych książek omawiających problematykę zarządzania i marketingu warto zarekomendować „Zarządzanie biblioteką” pod redakcją Mai Wojciechowskiej. Jest to obszerna publikacja (licząca 684 strony), która ukazała się w serii „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”. Prezentuje całe spektrum zagadnień dotyczących współczesnego zarządzania biblioteką. Praca ta bardzo dobrze wpisuje się i wypełnia obecnie istniejącą na rynku lukę wydawniczą. Ciekawą pozycją na temat promocji bibliotek jest publikacja autorstwa Marleny Gęborskiej „Biblioteka aktywnie promująca książkę dziecięcą”.

Czego należy życzyć wydawnictwu na najbliższe lata?

Żeby nasi odbiorcy zechcieli czytać i kupować nasze publikacje. Zależy to od rozwoju dziedzin związanych z bibliotekarstwem po reformie 2.0. To życzenie dotyczy także bibliotekarzy praktyków, którzy nie wiążą tak ściśle potrzeby rozwoju zawodowego z czytaniem literatury fachowej i naukowej. Mamy nadzieję, że uda nam się polepszyć sytuację ekonomiczną wydawnictwa, która zależy od sprzedaży i atrakcyjności naszych publikacji.

Serdecznie dziękuję za rozmowę.

Fotografia 1. Marta Lach, dyrektor Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Warszawie

Źródło: fotografia nadesłana, autorstwo: Foto Stachowiak